

Financijski klub

Makroekonomija

ULOGA MMF-a U GLOBALNOJ EKONOMIJI

Istraživački rad

Luka Šolta

luka.solta@yahoo.com

Ključne riječi: Međunarodni monetarni fond, zemlje u razvoju, globalizacija

Zagreb, lipanj 2010. godine

SADRŽAJ

	Stranica
Uvod.....	2
Globalizacija i njen smjer danas.....	2
<i>Pozitivne strane globalizacije.....</i>	<i>3</i>
<i>Negativne strane globalizacije.....</i>	<i>3</i>
MMF u teoriji: Struktura i aktivnosti.....	4
MMF u praksi : Kritika MMF-a.....	5
<i>Uvjeti kreditiranja.....</i>	<i>5</i>
<i>Reforme tečaja.....</i>	<i>5</i>
<i>Kritika slobodnog tržišta.....</i>	<i>6</i>
<i>Transparentnost i suradnja sa zemljama.....</i>	<i>6</i>
<i>Kritika upravljanja.....</i>	<i>6</i>
Stiglitzovi prijedlozi reforme MMF-a.....	6
Zaključak	8
Literatura.....	8
Internet.....	8
Točan broj riječi samog teksta.....	8

Uvod

U današnjem globalnom okruženju, sa novim tržištima došla su i nova preispitivanja humanosti samog smjera kretanja cijelog procesa globalizacije. U tom smislu, ovaj rad će čitatelju dati uvid u realni okvir globalizacije danas – njene dobre i loše strane. Globalizacija će se predstaviti kao odličan potencijal, čije istinsko ispunjenje s ciljem formiranja boljeg i humanijeg svijeta još nije postignuto, a, sa ovakvim upravljanjem globalizacijom, teško da će i biti. Glavni problem svijeta sa aspekta ovoga rada jest činjenica da manjina ljudi sa kapitalom i autoritetom nad ključnim međunarodnim institucijama, kao što su Svjetska banka i Međunarodni monetarni fond, na koji će se i koncentrirati glavni osvrt ovoga rada, strateški iskorištavaju te svoje ključne prednosti usmjeravajući sile globalizacije u smjeru njihovih interesa, pritom zanemarujući ili stavljajući na drugo mjesto interese zemalja u razvoju, sveukupno formirajući nehumanu sliku globaliziranog svijeta. Nakon formiranja slike globalizacije danas, sa komentarima pozitivnih i negativnih strana, rad će se usmjeriti na Međunarodni monetarni fond kao na jednu od ključnih institucija odgovornih za upravljanje globalizacijom, i jednom od ključnih oruđa vodećih sila ovoga svijeta u upravljanju istim. Iznijeti će se slika MMF-a kakva je predstavljena u teoriji, a zatim komentirati praktično stanje cijele stvari, sa komentarima i kritikama, i, konačno, iznošenjem ključnih prijedloga ekonomista J. E. Stiglitz za uvođenje promjena u strukturu i performans MMF-a, u kojima on vidi svjetliju budućnost za cijeli svijet, a pogotovo za one kojima je ista najpotrebnija.

Globalizacija i njen smjer danas

Globalizacija postoji htjeli mi to ili ne. Suštinski efekt globalizacije – nestajanje granica u svijetu, od fizičkih pa sve do komunikacijskih, u punom je zamahu, a, moglo bi se reći da je čitav koncept globalizacije u „najmlađim godinama“ postojanja. Ako se okrenete oko sebe, velika većina proizvoda koji vas okružuju, najvjerojatnije na sebi imaju oznaku da su proizvedeni u zemlji koja nije tako blizu, a sam proces proizvodnje određenih proizvoda danas se odvija u nekolicini zemalja redom. Povezivanjem zemalja svijeta sve većom komunikacijom i razvijenijim transportom i prometom, jasno je da se formira cijelo novo tržište ponude i potražnje, i to epskih proporcija. A sudionici tog globalnog tržišta su i razvijene i nerazvijene zemlje, odnosno one u „mladom“ razvoju, koje sve, naravno, drugačije reagiraju na globalizaciju i jednostavno imaju različite interese. U takvoj svjetskoj utakmici sa bezbroj mogućnosti, prilika, pozitivnih i negativnih strana, vrlo lako je da se sve pretvori u „divlji zapad“, u kojem će svatko loviti svoje interese i apetit za profitom, što će rezultirati nehumanim jazom u već podijeljenom svijetu – na one koji su iskorištavani i one koji iskorištavaju. Ovdje bi na scenu trebale stupiti međunarodne institucije, kao svojevrsni moderatori svjetske tržišne utakmice, koji bi istu držali u okviru humanosti. Svima je jasno da iste postoje, ali, ono što nije jasno svima jest upitnost motiva glavešina koji presjedaju tim institucijama. Najznačajniji glas će, naravno, dobiti najmoćnije zemlje, koje će tada određivati uvjete i kroitati sudbinu zemljama u razvoju, koje su često u očajnom stanju. A interesi moćnih zemalja i svih pojedinaca koje oni predstavljaju, često nije suzbijanje gladi u svijetu, nego povrat na ulaganje.

Iako, dakle, ne postoji potreba za raspravom oko toga postoji li globalizacija ili ne, debata oko toga je li sama globalizacija dobra ili loša stvar itekako je aktualna. Poznata je

informacija koju lako može pronaći svaki korisnik interneta, da dva posto najbogatijih ljudi na svijetu posjeduje više od polovice bogatstva svijeta, a deset posto najbogatijih čak osamdeset i pet posto bogatstva svijeta¹. A opet, bez obzira na tako laku dostupnost takvih kontroverznih informacija o nejednakosti na svijetu, debate o globalizaciji, njenim realnim efektima na svijet, načinima upravljanja globalizacijom, promjenama koje bi se trebale uvesti u vodeće institucije-vodilje globalizacije i u svijet općenito, još uvijek nisu naišle na plodno tlo. Dakako da postoje, ali proći će još dosta vremena prije nego se iste uzmu zaozbiljno.

„Globalizacija danas ne funkcionira za mnoge siromašne. Ona ne funkcionira za okoliš. Ona ne funkcionira za stabilnost globalne ekonomije.“², riječi su kojima Stiglitz jasno započinje svoju kritiku globalizacije i njenog smjera kretanja danas. Naravno, sam koncept globalizacije u svojoj suštini je ispravan, što je Stiglitz i naglasio u nastavku teksta. No, smjer u kojem upravljanje globalizacijom vodi ovaj svijet je ono u čemu leži problem. A dobar dio problema, kako naglašava Stiglitz, leži u internacionalnim institucijama poput Svjetske banke, WTO-a, i, naposljetku, MMF-a, čija će kritika, odnosno analiza biti okosnica ovoga rada.

Pozitivne strane globalizacije

Prođimo ukratko kroz elementarne pozitivne efekte globalizacije, kako bismo dobili konkretan okvir stanja. Za početak, zemljama u razvoju globalizacija neminovno znači svojevrsno preskakanje brojnih teških i dugih procesa razvoja potrebnih za dobivanje novih tehnologija. Sa dolaskom multi-nacionalnih kompanija, primjerice, one tako koriste sve beneficije nove tehnologije koja je uvedena na njihove prostore. Nadalje, u teoriji, sa većom količinom novca koji se ulijeva u zemlje u razvoju, njihovi stanovnici imaju veću šansu za materijalni uspjeh, i općenito povećanje životnog standarda. Teoretski, vlade svijeta su u mogućnosti zajedno bolje surađivati u ostvarenju zajedničkih ciljeva, zahvaljujući razvijajućoj osviještenosti o zajedničkim problemima na globalnoj razini. Ako ništa, ta osviještenost se može osjetiti samo letimičnim prolaženjem kroz goruće debate o efektima globalizacije. Što se tiče cijelog svijeta, kreativnost, inovativnost, strane kulture i njihovi utjecaji, sve se isprepliće i tvori umreženi svijet sa bezbroj novih izbora i mogućnosti. U teoriji, dakle, sve ostavlja odličan dojam. Širok horizont potencijala za stvaranje boljeg svijeta, i općenito, ideali kojima moramo težiti. U praksi to naravno funkcionira drukčije, što je i osnovica ovoga rada.³

Negativne strane globalizacije

Ako uzmemo bilo koju stvar u našoj blizini, od komada odjeće pa sve do računalnih komponenti, velika je vjerojatnost da na tom proizvodu stoji oznaka *made in China*. A ako nije Kina, vjerojatno se radi o nekoj istočno-azijskoj zemlji, u kojoj je cijena rada niska, što su onih dva postotka kapitalista ovoga svijeta itekako znali iskoristiti, uloživši svoje proizvodne pogone u te zemlje. Takvi potezi, iako ekonomski opravdani u lovu za nižim

¹ <http://www.commondreams.org/headlines06/1222-04.htm>

² Stiglitz, J., E. (2003), *Globalisation and Its Discontent*, New Yorker: W. W. Norton and Company Ltd. str. 214

³ <http://geography.about.com/od/globalproblemsandissues/a/globalization.htm>

troškovima proizvodnje, oduzimaju radna mjesta originalne zemlje, ostavljajući mnoge kvalificirane radnike bez posla. Oni doduše stvaraju radna mjesta za populaciju zemlje sa jeftinijom radnom snagom, no tim smjerom kretanja cijela stvar će gravitirati u jedne te iste zemlje, stvarajući neizbježni jaz među zemljama. Danas u čestim slučajevima više niti nema smisla proizvoditi sam, kad kinezi sve to mogu napraviti upola jeftinije. Zanimljivi su za spomenuti i marginalni efekti globalizacije, barem sa aspekta ovoga rada, kao, na primjer, velik porast opasnosti u globalnim širenjima bolesti, što smo mogli prosvjedočiti na primjerima poput svinjske gripe, no o njima nećemo detaljizirati.

Najveći problem globalizacije, kojim će se i baviti ovaj rad, jest nedostatak međunarodne regulacije, odnosno loš performans trenutnih izvršitelja te funkcije. Osim samog MMF-a na koji se „optužba“ odnosi, tu su i jednostavniji primjeri multi-nacionalnih korporacija, čije bi slabo-kontrolirano širenje moglo imati kobne posljedice prvenstveno za okoliš, a time i ljude. Iste korporacije dobivaju slobodan pristup zemljama u razvoju i utječu na političke odluke na tim područjima, što ne bi bio problem da logika ne nalaže da će taj utjecaj koristiti za svoje profitne ciljeve, što će često na razne načine ići na štetu zemljama u razvoju i njihovim regijama. Ako ne odmah, onda u budućnosti. Sami MMF ili Svjetska banka, primjerice, kao velike organizacije pod zapadnjačkom direktivom, uvelike olakšavaju zemljama u razvoju dobivanje kredita, no, sami čin izdavanja kredita ostavlja veliki upitnik nad sobom ponajviše na pitanjima same nužnosti izdavanja kredita zemlji o kojoj se radi, kao najboljoj opciji za tu zemlju, pitanjima poput zapadnjačkih interesa u izdavanju tih kredita, i, na kraju krajeva, pitanjima same uspješnosti i korisnosti provedbe zapadnjačkih pravila i okvira koje MMF nameće svim zemljama univerzalno bez obzira na njihove okolnosti. Poanta je da je vladarska palica u rukama bogatih zapadnjaka, što rezultira asimetrijom u koristima globalizacije. Bogati postaju bogatiji, a siromašni siromašniji.

MMF u teoriji: Struktura i aktivnosti

Kako stoji na web stranicama Međunarodnog monetarnog fonda, on je „organizacija 186 zemalja, koje zajedno rade na poticanju globalne monetarne suradnje, osiguravanju financijske stabilnosti, olakšavanju međunarodne trgovine, zalaganju za visoku zaposlenost i održivi ekonomski razvoj, kao i smanjenje gladi diljem svijeta.“⁴ Osnovan je 1944. sa 45 zemalja članica, a odmah se formirao fond sa udjelima svih članica, iz kojeg se moglo posuđivati, prvenstveno zemljama sa poteškoćama u plaćanju. Sjedište mu je u Washingtonu D.C., u Sjedinjenim američkim državama.

MMF odgovara vladama zemalja članica. Na vrhu organizacijske strukture nalazi se Odbor guvernera, koji se sastoji od jednog guvernera iz svake zemlje članice. No, svakodnevni posao MMF-a obavlja Izvršni odbor od 24 člana.

Glavne aktivnosti MMF-a su savjetovanja vlada i centralnih banaka zemalja članica u vidu politika, temeljeno na analizi ekonomskih trendova i međunarodnih iskustava; istraživanja, izrada statistika, predviđanja i analize temeljene na praćenju globalnih, regionalnih i individualnih ekonomija i tržišta; izdavanje zajmova za pomoć zemljama u nadilaženju ekonomskih poteškoća; izdavanje koncesijskih kredita za suzbijanje gladi u

⁴ <http://www.imf.org/external/about.htm>

zemljama u razvoju; tehnička pomoć i edukacija za pomoć zemljama u unaprjeđenju upravljanja njihovim gospodarstvima. Neki od glavnih ciljeva MMF-a istaknuti na njihovim stranicama su poticanje međunarodne trgovine, time potičući stvaranje radnih mjesta, gospodarski rast i suzbijanje gladi; zalaganje za stabilnost tečaja; otvoren sistem međunarodnih plaćanja; posuđivanje stranih valuta zemljama u potrebi, radi pomoći u bilanci plaćanja.

Odlučivanje u MMF-u se odvija putem težinskih udjela zemalja članica. SAD je oduvijek bila jedina zemlja sa mogućnošću samostalnog blokiranja odluka. Za velike odluke potrebna je 85 postotna većina, a, pošto SAD i zemlje Europske unije imaju približan težinski udio u glasovanju, svodi se na to da te dvije sile imaju najveći utjecaj na donošenje odluka MMF-a, čime se odmah očigledno javlja pitanje nejednake i neprirodne raspodjele moći u svijetu.

MMF u praksi: Kritika MMF-a

Od velike količine kritika koje vrlo brzo naviru u internet tražilicu nakon upisa ključnih riječi, ovo su neke od najznačajnijih kritika.⁵

Uvjeti kreditiranja

Prije izdavanja kredita zemljama, MMF postavlja uvjete za zajam kroz nužnost implementacija određenih ekonomskih politika. One najčešće uključuju smanjenje vladinih zajmova, više poreze i nižu potrošnju, više kamatne stope radi stabilizacije valute, dozvoljavanje propadajućim kompanijama da bankrotiraju, strukturalne promjene, privatizacija, deregulacija, smanjenje birokracije i drugo. Problem je u tome što se ekonomija ne može generalizirati, pa u specifičnim slučajevima prisilna implementacija tih pravila pogoršava situaciju. Najčešći slučajevi koji se spominju su Azijska kriza 1997, u kojoj su Indonezija, Malezija i Tajland bili primorani od strane MMF-a da se upuste u restriktivnu monetarnu i fiskalnu politiku, povećavajući kamatne stope i ciljajući na smanjenje proračunskog deficita i jačanje tečaja. Naposljetku, te politike su uzrokovale gospodarsko usporavanje, koje se pretvorilo u ozbiljnu recesiju sa masovnom nezaposlenošću kao rezultatom. Argentina je također jedan od najslavnijih primjera MMF-ovih „promašaja“. 2001. bila je prisiljena na sličnu fiskalnu restriktivnu politiku, što je dovelo na pad u ulaganjima u javnim službama, time oštetivši gospodarstvo.

Reforme tečaja

Intervencijom MMF-a u Keniji u 90-ima, Centralna banka je natjerana da odbaci kontrolu nad kretanjima kapitala. Ta odluka je olakšala korumpiranim političarima transfere novca izvan gospodarstva Kenije, što je poznato kao Goldmanov skandal. Kritičari tvrde da je to još jedan od primjera MMF-ovog neuspjeha u shvaćanju specifičnosti zemlje u kojoj su intervenirali, inzistirajući na „ukalupljenim“ reformama.

⁵ informacije sa <http://www.economicshelp.org/dictionary/i/imf-criticism.html>

Kritika slobodnog tržišta

Dok jedni kritiziraju MMF za uvođenje reformi u stilu slobodnog tržišta, drugi ga kritiziraju da je upravo odveć intervencionistički. Zalagatelji slobodnog tržišta tvrde da je bolje pustiti tokove kapitala da djeluju bez pokušaja za intervencijom i kontrolom. Nadalje tvrde da je utjecaj na kretanje tečaja jedan od uzroka pogoršanja stvari, te da je bolje dozvoliti tečaju da dosegne tržišnu vrijednost. I, naposljetku, sama kritika da je *bailout* zemalja sa velikim dugom tvorac moralnog hazarda, jer otvorena mogućnost spašavanja od strane MMF-a ohrabruje da se posuđuje više.

Transparentnost i suradnja sa zemljama

MMF je kritiziran za nametanje politika sa malo ili uopće bez konzultiranja sa zemljama o kojima se radi. Jeffery Sachs, čelnik Harvardovog Instituta za međunarodni razvoj tako kaže: „Protivi se logici vjerovanje da mala grupa od 1,000 ekonomista 19-te ulice u Washingtonu treba diktirati ekonomske uvjete života 75 zemalja u razvoju, sa oko 1.4 milijarde ljudi.“. Kao primjer Sachs navodi Koreju, gdje je MMF inzistirao da svi predsjednički kandidati odmah odobre sporazum oko kojeg isti nisu sudjelovali u izradi i pregovaranju, i nisu imali vremena da ga uopće shvate. „Situacija je van kontrole.“, završava Sachs.

Kritika upravljanja

Komentirali smo već do sada određene neuspjehe globalizacije, barem u očima iskorištavanih, a osvrnuvši se na one koji određuju pravila cijelog procesa, zaključujemo da se financijski i komercijalni interesi prevladali unutar međunarodnih ekonomskih institucija. Jedan od najočiglednijih problema je primjena zapadnjačkih modela rješenja na slučajeve koji svojom specifičnošću često ne prihvaćaju te modele kao zdravo rješenje, već su oni prisiljeni na implementaciju u zemljama u razvoju i ekonomijama u tranziciji. Pitanje koje se očigledno postavlja je zašto tako naizgled naivni problemi nastaju u djelovanju jedne međunarodne institucije sa naizgled toliko zemalja koje sudjeluju u formiranju recepta za izlječenje? Problem očito leži u predsjedajućim guvernerima MMF-a, guvernerima centralnih banaka zapovijedajućih zemalja, ministrima financija. Svi oni neizbježno gledaju na svijet iz svojih specifičnih perspektiva, tako da, čak i kada se donose odluke u „globalnim interesima“, isti *mind-set* ostaje u glavama čelnika.⁶

Osim svega navedenoga, postoji još mnogo kritika MMF-a. MMF je kritiziran za više manje sve – od potpore vojnom diktatorstvu, podupiranje korupcije, pa sve do poticanja uništenja okoliša i kulture autohtonih naroda. Tu je čak i kritika privatizacije kao lošeg poteza u nekim situacijama, koji vodi do stvaranja monopola koji će iskorištavati narod.

Stiglitzovi prijedlozi reforme MMF-a

Kao konstruktivan kritičar, ekonomist J. E. Stiglitz u svojoj knjizi *Globalisation and Its Discontent* iznosi seriju prijedloga za reformu MMF-a koji bi, po njegovom mišljenju, u

⁶ Stiglitz, J., E. (2003), *Globalisation and Its Discontent*, New Yorker: W. W. Norton and Company Ltd. str. 224, 225

konačnici rezultirali humanijom globalizacijom.⁷ Sam tvrdi da je prepoznavanje problema daleko doguralo, a čemu možemo i sami prosvjedočiti letimičnim istraživanjem na internetu. No, konkretne reforme međunarodnog financijskog sistema su tek počele, zaključuje. Stiglitz tako tvrdi:

- I. Prihvaćanje opasnosti liberalizacije tržišta kapitala donosi sa sobom goleme eksternalije, i troškove koje trpe ne samo direktne strane transakcije (kreditori i dužnici). U tom smislu, čim su takve eksternalije u igri, intervencija je itekako poželjna, ponajviše kroz bankarske i porezne sustave. Umjesto da se opiru tim intervencijama, međunarodne financijske institucije općenito, pa tako i MMF, trebale bi usmjeriti svoje napore u poboljšanje performansa tih sustava.
- II. Reforme stečaja. Prikladan način bavljenja slučajevima kada privatni dužnici ne mogu otplatiti svoje dugove, bilo domaće ili strane, je kroz bankrot, a ne kroz MMF-ovo financiranje *bailouta* dužnika. Potrebna je stečajna reforma koja prepoznaje posebnu prirodu stečaja koji nastaju uslijed makroekonomskih poremećaja. Reforma koju Stiglitz predlaže pružala bi prednosti u smislu poticanja temeljitijeg *due diligencea* (hrv. dubinskog snimanja) od strane budućih dužnika, na suprotnost u prošlosti poznatom nepromišljenom davanju zajmova. Pokušaji nametanja vjerovnicima prilagođene reforme stečaja, bez uzimanja u obzir specifičnosti makroekonomski uvjerenih stečaja, nije odgovor, što smo i prikazali u prije navedenim primjerima istočne Azije, gdje su prisilno „presadeni“ zakoni zapadnjačkih zemalja na specifičnu sliku drugih zemalja, što je rezultiralo katastrofom. A, što se tiče javne prezaduženosti, kao u slučaju Argentine, situacija je nešto zamršenija, tvrdi Stiglitz. No opet, cilj bi trebao biti težiti oslanjanju na stečaje i *standstillove*, cilj kojeg MMF još ne prihvaća. A u tom scenariju, MMF ne bi smio igrati centralnu ulogu, jer ne može biti stečajni upravitelj dok je istovremeno kreditor.
- III. Manje oslanjanja na *bailoutove*. Sa povećanom primjenom stečaja, potreba za većim *bailoutima* umanjit će se. Isti su predstavljali frekventna razočaranja u prošlosti, sa novcem koji je odlazio u osiguravanje većeg povrata na ulaganje zapadnjačkih vjerovnika, ili osiguravao održavanje precijenjene razine tečaja na duže vrijeme, što je omogućavalo bogatima unutar zemlje da izvuku više novca po povoljnijim uvjetima, a ostavljajući zemlju u još većim dugovima.
- IV. Poboljšana regulacija banaka: u dizajnu, u provedbi, u zemljama u razvoju kao i u razvijenim zemljama. Slaba regulacija banaka u razvijenim zemljama može voditi do loših navika kreditiranja, što je „izvoz“ nestabilnosti.
- V. Unaprijeđeno upravljanje rizicima. Danas zemlje diljem svijeta nailaze na goleme rizike uslijed volatilnosti tečaja. Iako je problem očit, rješenje nije, tvrdi Stiglitz. Stručnjaci su se premišljali oko rješenja za koja su se zalagali. Navodili su Argentinu da vrednuje svoju valutu pomoću dolara. Poslije krize istočne Azije, tvrdili su da zemlje moraju imati ili *free floating* tečaj, ili *fixed peg* na određenu valutu. A sa katastrofom u Argentini, njihove preporuke će se vjerojatno opet mijenjati. Bez obzira koje reforme se uključe u mehanizam tečaja, zemlje će ipak stajati pred golemim rizikom, pa je u tom smislu unaprijeđenje u upravljanju tim rizicima ključno.

⁷ Stiglitz, J., E. (2003), *Globalisation and Its Discontent*, New Yorker: W. W. Norton and Company Ltd. str. 236 - 240

- VI. Poboljšani sustavi za ublažavanje rizika (engl. *safety nets*). Dio upravljanja rizicima obuhvaća i sposobnosti ranjivih unutar zemlje na apsorpiranje rizika. Većina zemalja u razvoju ima slabo razvijene *safety nets*, što uključuje nedostatak osiguranja za nezaposlene, poslovanje malih poduzeća, i poljoprivredni sektor. Međunarodna pripomoć će biti ključna u razvijanju sustava za ublažavanje rizika unutar zemalja u razvoju.
- VII. Poboljšani odaziv na krize. Primjer je neuspjeh reagiranja na krizu 1997-98. Pripomoć je bila loše dizajnirana i provedena, politike su se temeljile na lošim prognozama, uvjerenje da će se šteta uzrokovana visokim kamatnim stopama preokrenuti smanjenjem kamatnih stopa bilo je krivo, tvrdi Stiglitz. Odgovori na krize u budućnosti morat će se temeljiti na socijalnom, kao i političkom kontekstu. I najvažnije, nužan je povratak na temeljna ekonomska načela, na originalni cilj MMF-a da pruži sredstva za obnavljanje agregatne potražnje u zemljama koje proživljavaju recesiju.

Zaključak

Kao što je spomenuto na početku rada, cijeli bi svijet mogao zaglibiti u mentalitet „divljeg zapada“, gdje svatko lovi svoj interes. A prema iznesenim kritikama, čini se da su stvari na rubu toga, a velika međunarodna ekonomska institucija poput MMF-a ne bi to smjela dozvoljavati. No, upravo ta „veličina“ institucije koja obuhvaća toliko zemalja daje joj svojevrsnu neupitnost u odlukama koje donosi. Kao što je Stiglitz napomenuo, a kao što i navala kritika svjedoči sama, ta neupitnost odluka MMF-a se ipak konstantno dovodi u pitanje, što je i temelj za budući razvitak svijeta kao humane globalne cjeline. Mnogi problemi su identificirani, još ih gomila ostaje tek za otkriti, ali najvažnija će biti nužnost prepoznavanja težine tih kritika i implementacija nužnih reformi.

Ovaj rad je pokušao iznijeti okvirnu realnu sliku svijeta pod sve jačim utjecajem globalizacije. Prikazane su pozitivni negativni aspekti globalizacije, a MMF je identificiran kao jedna od važnijih odgovornih institucija za upravljanje globalizacijom. Iznesene su najznačajnije i najčešće kritike MMF-a, sa konkretnim primjerima lošeg performansa u prošlosti, te prijedlozi J. E. Stiglitz za poboljšanje iste institucije, sve s ciljem izgradnje globalizacije sa humanijim licem.

Literatura

1. Stiglitz, J. E. (2003), *Globalisation and Its Discontent*, New Yorker: W. W. Norton and Company Ltd.
2. Stiglitz, J. E. (2009), *Uspjeh globalizacije: Novi koraci do pravednog svijeta*, Zagreb: Algoritam

Internet

1. <http://www.commondreams.org/headlines06/1222-04.htm>
2. <http://geography.about.com/od/globalproblemsandissues/a/globalization.htm>
3. <http://www.imf.org/external/about.htm>
4. <http://www.economicshelp.org/dictionary/i/imf-criticism.html>